

"זכרון מאיר"

"פניני מוסר"

[עפ"י "שערי תשובה" - שער ראשון]

האפשרות לשוב בתשובה

הטיב ה' יתברך עם ברואיו, והכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם, ולהשיב מעליהם אפו.

גם אם הרבה לפשוע

ואם הרבו לפשוע ולמרוד ובגד בוגדים בגדו, לא סגר בעדם דלתי תשובה.

חייב לשוב. - השב מרוב צרותיו

הוזהרנו על התשובה בכמה מקומות בתורה, והתשובה מקובלת גם כי ישוב החוטא מרוב צרותיו.

סייעתא דשמיא לשוב בתשובה

יעזור השם לשבים כאשר אין יד טבעם משגת, ויחדש בקרבם רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו.

המתאחר לשוב, יכבד ענשו

כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאוד ענשו. כי יש לו מנוס - התשובה. והוא עומד במרדו ולא יגור מפני האף והחמה.

לא דעת ולא תבונה להם

איחור התשובה ייצא רק בעמי הארץ, אשר לא דעת ולא תבונה להם למהר להמלט על נפשם.

[עפ"י "אורחות צדיקים" - השער הראשון]

המדה הרעה ביותר

הגאווה - פתח לרעות רבות, ולא ראינו כזאת לרעה בכל המדות. הגאווה היא המטבע אשר פסל הקדוש ברוך הוא.

הגאווה השלילית ניכרת בכל פעולותיו

גאווה שלילית: בעת שתתגבר הגאווה בלב האדם, תהיה ניכרת בראשו ובגרונו, בידיו וברגליו, בעיניו, באזניו, בריח אפו [בעמדו אצל עניים או כשנכנס לבתיהם, הם סרוחים בעיניו. ואף בדבריו ידבר על צדיק עתק בגאווה], וכן באכילתו, ובמלבושי בגדי גאווה [מלבושי נכר]. ונאמר: "ואבדיל אתכם מן העמים".

תועבת ה'

בעלי הגאווה הם מתועבים בעיני השם. והוא נמסר ביד יצרו. ואפילו רק בלבו לבד הוא מתגאה – נקרא "תועבה". אמרו רבותינו: כל מי שיש בו גסות הרוח – כאילו עובד עבודת כוכבים; ויש אומרים: כאילו בא על עריות. ואמרו: כל אדם שיש בו גסות הרוח – מתמעט. ואין עפרו ננער, והשכינה מיללת עליו. אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולים לדור בעולם.

אפילו על אנשי-ביתו

ואמרו: האי מאן דיהיר, אפילו אאינשי ביתיה לא מתקבל.

מביאה לידי מחלוקת

הגאווה מביאה לידי רדיפת כבוד והשתררות. וכבר ידעת מה אירע לקורח ועדתו מחמת גאותו, שביקש להתגדל, ומתוך כך נכנס למחלוקת, ולקנאה ושנאה.

פרשת השבוע

[עפ"י "אור יהל" מאת מורנו הג"ר לייב חסמן זצ"ל המנהל הרוחני ישיבת חברון "כנסת ישראל"]

תנו רבנן קשה יצר הרע שאפילו יוצרו קראו רע וכו'. אמנם כל תכלית האדם ללחום ולנצח את היצר הרע, ולימדונו חז"ל: לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו'. המלחמה הזאת היא תמידית ואין להסיח דעת ממנה אפילו לרגע אחד.

והדרך היא, לחפש הנאה רוחנית תחת הנאה גשמית, וזהו שאמרו (סוף מס' ברכות) כי הווי מיפטרין רבנן וכו' אמרי ליה הכי: עולמך תראה בחייך וכו', פ"י שתהיה לו ראשית הנאה של מעלה כאן בעולם הזה. וכו'.

ואיך יוכל האדם לבוא לידי מדה טובה זו, ראשית-דבר היא ההתבוננות. כי ע"י התבוננות יראה שהיצר הרע אינו נותן לו אלא דבר רגעי וחסר-ערך. והתבוננות תעוררנו, וגם תביאנו לידי רוגז גדול על היצר הרע עד שיצעק עליו: גזלן, למה רימיתני וכו' וכו'. וכפי שמרן הסבא מקלם זצ"ל הדריך שצריך לדבר אליו כפי שמדברים אל גזלן ולצעוק צעקה גדולה ומרה.

* * *

[משך חכמה" - מרן הג"ר מאיר שמחה זצ"ל]

יש שני דרכים בעבודת ה' יתברך, דרך אחד מי שמייחד עצמו לעבודתו יתברך ומתבודד, ויש מי שעוסק בצרכי ציבור ומבטל עצמו בשביל הכלל ומפקיר נפשו עבורם. א"כ צ"ל לפי המושג שזה שמתבודד יעלה מעלה מעלה וזה ירד ממדריגתו, וכו'. ובכל-זאת מצאנו שנח התבודד ולא הוכיח את בני דורו לכן אמרו עליו שאף הוא היה ראוי וכו'. ומשה נקרא איש מצרי, שהוכרח לגלות, שזה מורה [וכו'], הואיל ומסר עצמו על ישראל בהריגת מצרי נקרא איש אלוקים שהגיע לתכלית השלמות מה שיוכל האדם להשיג, וכו'.

פלפולא דאורייתא

הערות במשנ"ב סי' ש"י

סעיף א'. בה"ל ד"ה אע"פ. מביא הנידון אם שרי מחמה לצל (במוקצה מחמת מיאוס), ומציין לבה"ל סו"ס רע"ט שם מביא מהפמ"ג דתליא בפלוגתת קמאי עיי"ש.

סעיף ב'. "העומדים לסחורה". לכ' אומדנא היא דאפשרי שישתמש, אבל אם מקפיד ביותר הוי מוקצה. (ואין כלל שאוכל לעולם אינו מוקצה, וזכר לדבר "בית שנפחת" לדעת האוסרים). וב"דרשו" כתבו בשם "בגדי ישע" מעי"ז. עוד הביאו בשם הגרשז"א דאצל המוכר הוי מוקצה. ומה דאיתא (?) דמותר לטלטלו להריח בו, הוא דוקא אצל הקונה. (ולא הבינותי אמאי לא נימא שרוצה להראותו או ללמוד ממנו).

ושמעתי שהפמ"ג כתב דמצה בשבת קודם פסח הוי מוקצה מחמת ח"כ.

העירוני שיש לבאר "כלים העומדים לסחורה", שהם מכשירים שמשתמשים עמם לסחורה.

במשנ"ב סק"ג "שאינ דעתו עליו". צ"ב הרי לדידן אף ביושב ומצפה אמרינן מיגו דאיתקצאי, ומ"מ מקור הדברים ברש"י ביצה.

סק"ו. "כשלא היו הזרעים עדיין מכוסין בעפר". [ומציין לסקכ"ז]. ולכ' זרע באופן זה, או שנתגלה העפר, ואם היה מוקצה היה אסור אף לאכלם משום מיגו דאיתקצאי (כיון שאינו יושב ומצפה), מיהו בשו"ע הלשון "אסור לטלטלם".

במשנ"ב סק"ט משמע קצת שמסיח דעתו רק לאחר שמסריחין, אבל החזו"א כתב שמסיח דעת מיד כשמניחין.

הפעלת מכשירים חשמליים בשבת - (המשך)

- א. הגרשז"א נקט לסברא מוחלטת שיש היתר לפעולות שהן בגדר "שימוש", אבל החזו"א מפרש דין כיוסיי הכלים דאין להחשיב הסגירה כבונה כיון שיעודו של הכלי (עבור השימוש בו) להיות גם פתוח, ולדבריו אין מקור לסברא זו, והנה החזו"א (או"ח סי' ל"ח סק"ב סוף פסקא א') כתב שלהניח על-גבי "מתג חשמלי" לולאת-חוט המחובר ל"שעון מעורר" הוי "בונה", [עכ"ד], ולכ' ה"ה העמדת זיו ב"שעון שבת" להדלקה, [וכ"כ ב"חוט שני" ח"א קונטרס החשמל]. - ובארח"ש ח"ג פכ"ט העי' כ"ט השיגו על-זה דהוי כדלת העשויה ליפתח ולינעל, ודבריהם אינם מובנים.
- ב. אודות הפלוגתא אם התורה מתייחסת לזרימת החשמל כמו "זרימת מים". יש להעיר שההסבר המדעי הוא שכנגד אלקטרון שנכנס לאטום יוצא אלקטרון אחר, וא"כ לא דמי לזרימת מים, ואף את"ל שנחשב כאילו אלקטרונים דוחפים אלקטרונים מ"מ שמעתי שרק באופן כללי יש התקדמות חד-כיוונית אבל בתוך האלקטרונים עצמם יש שחוזרים לאחור, וא"כ יותר קשה לדמות זאת לזרימת מים.
- ג. (המשך). על מה שכתבתי שהחזו"א ס"ל שהתורה לא מתייחסת ל"פעילות החשמלית" (ולפי"ז גם הגורם לפעולה חשמלית ע"י קרני "אינפרא אדום" לא הוי אפי' גרמא), העירוני שהחזו"א בסברתו השניה, מתייחס (כמה פעמים) ל"חוט", וזה משמע שלא כדברי בביאור דבריו, אלא שרק לא מתייחסים כ"זרימת מים". - וצ"ע.
- ד. "אשו משום חציו" לענין מלאכת-שבת, בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח תשו' קנ"ז) נקט דתליא בפלוגתת קמאי, וכמדו' שהחזו"א נוטה יותר דהלכה כהנמוק"י אלא שכתב לחלק בין המלאכות, ובאבנ"ז (או"ח תשו' שפ"ח) נר' שנוקט כהסוברים דלא אמרינן "אשו משום חציו" בשבת, ומש"כ שם

- אודות פלוגת ר"ן ונמוק"י "אין הלכה כתלמיד במקום הרב" צ"ל שכונתו מטעם אחר (דהא הלכתא כבתרא). מיהו כמדוי שאין זה ברור שחי' סנהדרין המיו' לר"ן הם באמת להר"ן.
- ה. בישול אי הוי גרמא. - במהר"ם שיק (שם) נר' שנקט דחשיב מעשה גמור כיון שהפעולה מתחלת מיד, ויש שכתבו דהוי גרמא אלא דחשיב מלאכה כיון שכך היה במשכן (וצ"ב הסברא).
- ו. נר' בביאור דברי החזו"א דבתלוש הוי בונה רק אם יש זרם בפועל, דלא חשיב כתקע אלא ע"י זרם ממש. והא דבמחובר אסר גם כשאין זרם (עפ"י כמה עדויות), דהתם רק בעינן משמעות לקירוב המגעיים ולענין זה סגי במה שראוי לכך. - לאחרונה פורסם (בהוספות חדשות ל"מאורי אשי") בשם החזו"א (איני יודע אם מוסמך) אודות כפתור במקרה תלוש (שכשפותחים הדלת משתחרר הכפתור ונדלקת הנורה), ויש להעיר שבזמנו היו המקררים קטנים ממי' סאה.
- ז. (המשך). וצ"ע בימינו כשהמקררים גדולים ממי' סאה וכן כשמחברים אלא ששעון שבת מנתק, איך ניתן לפתוח הרי בטרמוסטט נוצר מגע והחזו"א אסר גם כשאין זרם.
- ח. מה שנסתפק הגרשז"א אם ההשפעה על הטרמוסטט נחשבת "ניחא ליה" כיון שהיה מעדיף שלא יכנס אויר חם ולא יצטרך להפעלת המנוע, לכי' רק לשי' הערוך יש מקום לצד זה, לפי סברת הפני"י (והכי נקטו הגר"ח והחזו"א בביאור דברי הערוך) דכשניחא ליה ממילא נכלל בכונתו. וצ"ע.
- ט. פתיחת דלת המקרר מביאה להפעלת המקרר, ויל"ד אם חשיב מעשה או גרמא, ולכי' דוקא אם נושבת רוח המביאה אויר חם לחלל המקרר דמי ל"בידקא דמיא" (ודומיא ד"נר שאחורי הדלת"), ועדיין יש להסתפק אם ההשפעה על החומר שבתוך הטרמוסטט חשיבא מעשה או גרמא, אבל אם לא נושבת רוח אלא נכנס אויר חם אולי אפי' גרמא לא חשיבא. אמנם מכיון שפעמים נושבת רוח יתכן שיביא הדבר לידי מכשול.
- י. לשון החזו"א: "הצורה הראשונה אינה בת פירוד מן הגשם". - צ"ב כונתו.
- יא. לאחרונה יוצר סוג חדש של מזגנים, שהטרמוסטט אינו מפעיל ומכבה אלא מגביר ומחליש את הפעולה. והנה לפי הסברא השניה הנ"ל ("ממות לחיים") יש לדון אם הגברת הזרם והגברת הפעולה ניתן להחשיב כ"תיקון החוט ממות לחיים", די"ל שאע"פ שלא היה במצב "מות" מ"מ כיון שיש כאן פנים חדשות ("ב"איכות") לעומת מה שהיה קודם לכן ייחשב "בונה" ("ומכשיר שמיעה" שאני וכנ"ל). אמנם י"ל שאם השינוי מזערי ולא משמעותי א"א להחשיבו כ"פנים חדשות".

לענין ר' דב ב"ר שניאור זלמן ז"ל נלביע כיג מרחשון תשי"ע ולענין מרת עדינה ב"ר בנימן ע"ה נלביע טו' כסלו תשי"ג ולענין מרת גיטל ב"ר משה דוד נלביע י"ב טבת תשע"א ולענין ר' אשר אלכסנדר ב"ר שלמה ישעיהו הלוי ז"ל נלביע כ"י טבת תשי"ג ולענין ר' אלימלך ב"ר שלום ז"ל נלביע כיון טבת תשס"ח ולענין ר' יהושע העשיל ב"ר ישעיהו הלוי ז"ל נלביע ל"י שבט תשס"ג ולענין ר' אברהם אהרן ב"ר אליעזר דוד ז"ל נלביע ח' ניסן תשס"ט ולענין הג"ר אליעזר יעקב חיים בהג"ר ברוך יוסף נלביע י"ד ניסן תשע"א ולענין ר' שמואל יצחק ב"ר אליעזר ז"ל נלביע י"ח אייר תשס"ט ולענין מרת מרים (מליה) ב"ר יעקב הלוי ע"ה נלביע י"א סיון תשע"א

* * *

נא להעתיק בתפילה ולעורר רחמי שמים, לרפואת הרב רפאל מיכאל בן רייך, ולרפואת האברך רפאל שמואל בן יפה (בוגרי הישיבה הקי' שומעו קוה בתחנת דרכים) ולרפואת הרב יאיר בן זלדעע פייגע, ורי' יצחק בן איטה בריינא לרפוי"ש בתושחי'

e-mail

zichronmeir@shtaygen.co.il

יוצא לאור ע"י כולל "זכרון מאיר" – חניכי סלבודקה

מקום הלימוד: בית-המדרש סלבודקה – דרכי-אי"ש
רח' האדמו"ר מגור 16, זכרון-מאיר בני-ברק
טל. 050-4125547

כתובת למכתבים:

ת.ד. 557, בני-ברק 51104

Address for letters:

P. O. B. 557 Bnei Brak 51303 Israel

The bank's details for wire transfers

The first international bank of Israel ltd.

Branch: pagi bnei-brak no: 188

Branch adres: 42, chazon ish st.

Bnei-brak 51511

Swift code: firbilitxxx

Iban: il 4505218800000435120

Name: kollel zichron meir

כתובות עמותת "בית יוסף קדימה" ת.ד. 722 קדימה 62920 (ביהמ"ד רח' מייטון 13), ע"ר 580447498

השיעור בכולל קדימה, יתקיים בס"ד ביום ראשון בשעה 5.00 אחה"צ

השיעור בהלכות שבת מתקיים בס"ד בביהמ"ד "דרכי אי"ש" במוצאי שבת קודש בשעה 9.00

הציבור מוזמן